

DCMR Milieudienst Rijnmond
T.a.v. dr.ir.L.J.Vijgen
Postbus 843
3100 AV SCHIEDAM

Onderwerp

Vragen over CO₂-modellering Barendrecht

Geachte heer Vijgen,

Datum

14 april 2009

Ons kenmerk

100/09 CEV Spo/mva-2440

Blad

1/3

Behandeld door

Margreet Spoelstra

MEV/CEV

Tel 030 274 7558

Fax 030 274 4442

margreet.spoelstra@rivm.nl

Bijlagen

Bijlage 1 en Bijlage 2

Kopie aan

Ing. S.F. Strik, VROM Inspectie
regio Zuid-West

In uw mail van 23 februari 2009¹ vraagt u het Centrum Externe Veiligheid (CEV) om een viertal vragen te beantwoorden met betrekking tot de QRA van de geplande CO₂-opslag in Barendrecht². In deze brief worden de antwoorden op de door u gestelde vragen gegeven.

Vraag 1 - *In de QRA (pag. 7-11) wordt de gebruikte probitrelatie beschreven. Deze is door Tebodin zelf aan de stof CO₂ toegevoegd. Volgens Tebodin is de gebruikte probit een conservatieve benadering op basis van de gegevens die door het RIVM verstrekt zijn. Kunnen jullie aangeven dat de gebruikte probit een conservatieve benadering betreft en naar mening van het RIVM niet tot onderschatting van de risico's leidt?*

Antwoord 1 – Het betreft hier de probitrelatie die als de gele curve in figuur 1 is weergegeven. De curve wordt als het ware begrensd door de punten bij 5 vol.% CO₂ (hieronder geen sterfte) en 10 vol.% CO₂ (hierboven 100% sterfte).

Tebodin heeft het Groene Boek gevolgd bij het bepalen van de probitrelatie³ waarbij opgemerkt wordt dat de gehanteerde startwaarden geen “echte” data zijn. Ten opzichte van de door het RIVM voorgestelde concentratiegrenzen zijn de door Tebodin gebruikte startwaarden inderdaad conservatiever.

De gebruikte probitrelatie is conservatiever dan de door het RIVM in 2007 voorgestelde concentratiegrenzen⁴ en de huidige inzichten en leidt naar verwachting niet tot een onderschatting van het risico. Meer informatie over de probitrelatie en de afleiding ervan is te vinden in bijlage 1.

Vraag 2 – *In de QRA (pag. 40-44) wordt een faalfrequentie afgeleid als een conservatieve benadering voor de faalfrequentie in leidingtunnels. Op basis van de NEN 3650 faalkans en de beschermende factoren in de tunnels komt men tot een faalkans die een factor 10 lager is dan voor de leidingstraat (breukkans $6 \cdot 10^{-7}$ tunnel t.o.v. $7 \cdot 10^{-6}$ lei-*

¹ E-mail dhr. L.J.Vijgen, DCMR dd. 23 februari 2009 met verzoek tot beantwoording viertal vragen over de Veiligheidsanalyse van de ondergrondse opslag in Barendrecht.

² Tebodin, *Veiligheidsanalyse Ondergrondse Opslag van CO₂ in Barendrecht*, 38000784 (oktober 2008)

³ VROM, *Methoden voor het bepalen van mogelijke schade*, PGS1 (Groene Boek) 2005

⁴ Brief RIVM aan VROM, Voorlopige resultaten effectberekeningen hoge druk CO₂ leiding door Zoetermeer, 137/07 CEV Rie/pbz-1636 (mei 2007)

Datum

14 april 2009

Ons kenmerk

100/09 CEV Spo/mva-2440

Blad

2/3

dingstraat). Gezien het feit dat in de betonnen tunnel de aangraafkans nihil is, er visuele inspecties gehouden worden en er detectie is voor alle stoffen die in de leidingen zitten, lijkt dit inderdaad een conservatieve benadering. Kunnen jullie aangeven of naar mening van het RIVM de gebruikte faalkans een conservatieve benadering is die niet tot onderschatting van de risico's leidt?

Antwoord 2 – Om de faalfrequentie voor leidingen in leidingtunnels te kunnen bepalen, worden diverse aannames gedaan die niet correct zijn of die onvoldoende worden onderbouwd.

In Bijlage 2 worden twee benaderingen gegeven die elk op basis van de voorhanden zijnde informatie leiden tot een grotere kans op breuk dan de in de QRA gehanteerde faalfrequentie. Een betere onderbouwing van de toegepaste reductiefactoren kan mogelijk leiden tot een beter gewaardeerde faalfrequentie die lager is dan nu op basis van de beschikbare gegevens kan worden afgeleid.

Vraag 3 – In de QRA (pag. 12-13) wordt aangegeven hoe het superkritische CO₂ in de put gemodelleerd is bij uitstroming. Hierbij is aangegeven dat maximaal 10% als vast CO₂ neerslaat wat conservatief als instantane (user-defined) gasbron van CO₂ wordt gemodelleerd. Verder wordt aangegeven dat om de superkritische uitstroming te modelleren door de RIVM helpdesk een aangepaste parameterfile is aangeleverd. Kunnen jullie aangeven dat jullie een aangepaste parameterfile hebben aangeleverd aan Tebodin waarmee de superkritische CO₂ uitstroming berekend kon worden en dat naar jullie mening de modellering van 10% van de uitstroming als user defined CO₂ gasbron (zonder impuls) een conservatieve benadering is die niet tot onderschatting van de risico's leidt?

Antwoord 3 – De parameterfile met betrekking tot de dispersieberekeningen is aangepast omdat de berekening in een 'loop' zat waar het niet meer uit kon komen. De foutmelding die hier betrekking op heeft, komt vaker voor en op aangeven van DNV Software Solutions (de ontwikkelaar van Safeti) is in het verleden een aantal oplossingen voorgesteld. Deze mogelijkheden zijn onderzocht en uiteindelijk bleek één manier effectief te zijn. De psu-file is hierop aangepast en naar Tebodin gestuurd.

Op basis van het Mollierdiagram heeft Tebodin bepaald welke percentages vast CO₂ neerslaan. Uit telefonisch overleg met de opstellers van de QRA is gebleken dat de in de vraag gehanteerde hoeveelheid van 10 m.% vast CO₂ niet klopt, maar dat het afhankelijk van de locatie tussen de 30-35 m.% vast CO₂ betreft. Uit overleg met DNV Engeland is gebleken⁵ dat dit een conservatieve benadering is, omdat onder de gegeven omstandigheden er wel 30-35 m.% vast CO₂ ontstaat bij de breukopening ('orifice') maar dat vrijwel alle CO₂ verdampt voordat het de grond bereikt.

Vraag 4 – Kan CEV bevestigen dat het artikel van Henk Witlox van DNV geen invloed heeft op de rekenresultaten van Tebodin gezien de gedane aannames (10% vast CO₂, verdampend, impulsloos CO₂)?

Antwoord 4 – In het artikel wordt alleen ingegaan op de uitstroom en dispersie van CO₂, niet op de wijze van sublimeren van vast CO₂ (impulsloos). Zowel in het artikel als tijdens de bijeenkomst bij CEV wordt aangegeven dat bij verticale uitstroming van superkritisch CO₂ er weinig of geen vast CO₂ op de grond terecht zal komen dat zal sublimeren. Zoals in Antwoord 3 is aangegeven is de gehanteerde hoeveelheid van 30-35 m.% vast CO₂ een conservatieve aanname.

⁵ Bijeenkomst met Henk Witlox van DNV Software Solutions bij CEV dd. 26 maart 2009.

Datum

14 april 2009

Ons kenmerk

100/09 CEV Spo/mva-2440

Blad

3/3

Wij sturen de VROM-inspectie een kopie van deze brief, zodat zij goed geïnformeerd is als er vragen over de CO₂-modellering Barendrecht worden gesteld. Indien u daar bezwaar tegen heeft, verzoeken wij u dit binnen 10 dagen na dagtekening aan ons te laten weten.

Ik vertrouw er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Voor vragen kunt u contact opnemen met mevrouw M. Spoelstra, telefoonnummer 030 – 274 7558.

Hoogachtend,

Ir.C.M.van Luijk
Hoofd Centrum Externe Veiligheid